

„Gaspadoj“ „parėtkininkės“ persirengia graþesniais virđutiniais rúbais, kurie yra lygesni ir nauji (vaþiuodamos į vestuves, moterys, ypaė mergaitės, pasiima po tris, keturias sukneles, kurias kas pusdienis keičia). Tada, atėjus iš miestelio papastamiesiems, draugams bei draugėms, muzikantams grojant pradedama, dainuoti, þaisti, dōkti. Tuo tarpu jaunavedþiai iđeina į baþnyėią iđpapilties, jei jos dar nėra atlikę iš vakaro. Graþes jaunas su keliais „parėtkos“ vyrais tuojau eina į kleboniją uþrađ. Eia jaunas pats uþsimoka uþ đliúbą kunigui, o jo palydovai kartu su juo paėiu pasirađo į knygą po vestuvių aktu. Pasirađiusieji kiekvienas pagal savo iđgales duoda kunigui pinigų. Kitose vietose die vyrai po to, kai pasirađo, nepriimoka, bet kunigas paprađo jaunikio atlyginti baþnyėios tarnams.

Điuos reikalus sutvarkius, pirđliui darant tvarką, rengiamasi į baþnyėią. Visiems vyrams, einantiems į baþnyėią poromis, vainiksegė ant kairiosios krūtiniė pusės prisėga po baltą, đvilinkai perlenktą kaspiną arba po „kukardą“, padarytą iš to paties kaspino. Vėliau ji iđima iš dēputės, o seniau – iš išskobto didelio buroko, jaunavedþių đliúbinius vainikėlius. Vieną iš jų vainiksegis prisėga jaunajam kairėn pusėn, o vainiksegė – jaunajai ant virđugalio. Seniau visos „parėtkininkės“ uþsidedavo ant palaidų plaukų rūtų ar levendrų vainikus. Dabar tokius vainikus būna prisisėgusios tik jaunoji su vainiksege.

Jaunąją aprengia balta suknelė, uþdeda ilgą, iki þemės, baltą đydą ir đduoda rankon gėlių puokđtę. Jaunąją aprengti turi vainiksegė, kuriai padeda ir kitos mergelės. „Parėtkininkės“ apsirengia pagal savo skonė, prisilaikydamos mados.

Seniau „parėtkininkės“, eidamos į baþnyėią, uþsiriđdavo priejuostes. Iđeiginiai sijonai dāpniausiai būdavo ávairiai languoti. Bliuzės būdavo baltos, priedaky, ant krūtiniės, iđadytos. Ant peėių uþsimesdavo tas paėias đilkinės skaras, kuriom apsirđusios vaþiuodavo. Į baþnyėią ir į „gaspadą“ grāpdavo vienplaukės. Kiek vėliau turtingosios đeiminingės per vestuves ir „parėtkos“ apeigas uþsimaudavo „ėipkas“, o neturtingosios virđ ausų ir ant galvos, prie kuodo, ásisėgdavo po buketiėt, „ėipką sudarydavo paprasta apvaliai sulenkta viela, aplink ją apsiúta reta, đydinė juodos spalvos medþiaga taip, kad ją būtų galima laisvai uþsimauti ant galvos, iki pat ausų, ir ávairiaspalviai buketitai, roþių þiedų pavidalo, prisíúti iš virđutinės pusės toj vietoj aplink galvą, kur pritvirtinamas đydas prie vielos.

Apsirengus „parėtkininkėms“, pirđlys, visiems susirinkus, pradeda raginti rengtis į baþnyėią. Svoėia priveda jaunąją prie jaunojo – tai pirmoji „parėtkininkė“ pora. Kitus „parėtkininkus“ suskirsto poromis jaunojo numatytas vyras ir jaunosios paprađyta moteriđka. Ði pora savo nuoþiúra suskirsto poromis visus kitus „parėtkininkus“. Pirmasis skiria tik vyrus, antroji – moteriđkes. Suskirtas poras pirđlys surikiuoja taip, kad pirma visų eitų jaunavedþiai, po jų – vainiksegiai, arėiau jų – jaunieji ir turtingesnieji, kiti – toliau. Dabartiniais laikais vienur poromis paskirsto jaunoji, kitur – pirđlys arba paėios „parėtkininkės“, paimdamos iš vainiksegės kaspinus ir prisėgdamos kiekviena savo poros vyriđkiui. Minėtuosius kaspiniukus nuperka vainiksegė uþ savo pinigus.

Į baþnyėią iki pat groč eina taip, kaip svoėia su pirđliu ar kiti suskirsto, arba miđriai – vienas su vainiksege, antroji – su vainiksegiu. Antruoju atveju jaunavedþiai gali eiti „parėtkos“ priekyje, viduryje arba gale. Pirđlys laikosi arėiau jaunų. Taigi jam iđpuola⁸⁰ eiti pirma eisenos arba paskui. Jaunavedþiai miđriai eilėse eina todėl, kad vengia þiúrovų, kurie, papindami jaunuosius, esą

Vidos ir Vinco Stankūnų þemaitiđkoje sodyboje (Điaulio rajonas). Danutės Mukienės nuotrauka

gal jiems mesti burtus ir tuo padaryti jų gyvenimui blogos átakos. Gal dėl to ir maþieji „parėtkininkai“, būtent, vaikai, taip pat suskirstyti poromis, eina į baþnyėią kitų eilėj, greta jaunų, ir baþnyėioj sustoja prie groč netolimi jų, nes vaikai, sakoma, turá galios prieš piktosios đvasios ar burtų veikimá.

Jei jaunavedþiai su vainiksegiais eina vidury ar prieš eisenos pabaigá, tai, áėjus į baþnyėią, gretos prasiskiria, duodamos laisvą keliá jaunavedþių ir vainiksegų poroms praeiti á prieká. Netoli groč, jei jaunoji eina poroje su vainiksegiu, o jaunas – su vainiksege, vainiksegis atsitraukia, uþleisdamas jaunajam savo vietá. Tokiu būdu prie groč jaunieji atsistoja visos „parėtkos“ priekyje.

Nađlės, iđtekėdamos antrá kartá, nebeturi đliúbinio vainikėlio, kurá yra praradusios per pirmásias jungtuves, ir eina prie altoriaus be jokio vainiko ant galvos ir juodais rúbais. Vainiko vietoj turtingosios nađlės á plaukus deđiniėje galvos pusėje arba uþ kuodo, aplink galvą prisisėga gėlių – pavienių gėlių ar puokđtelių.

Jungtvių apeigos baþnyėioje yra iđkilmingos ir paprastos.

Iđkilmingosios jungtuvės atliekamos per miđias. Uþgrotky⁸¹ padedamas staltiese apdengtas, aplinkui vainikais papuođtas staliukas, ant jo – dvi palmės, buketitai, tarp jų –lėkđtė jaunų vainikams sudėti đliúbo metu. Prie visų altorių uþdegamos þvakės. Muzikantai, uþlipę ant viđkų, groja. Seniau uþ iđkilmingų jungtvių apeigas mokėdavo turtingieji ne daugiau, kaip 5 rublius rusų prieđkariniais pinigais ir 1 rublį baþnyėios rúbų skalbėjai uþ stalelio papuođimá.

Paprastosios jungtuvės skiriasi tuo, kad nėra đv. Miđių, staliuko, þvakės dega prie didþiojo altoriaus ir muzikantai baþnyėioj negroja, bet pasilieka lauke ar „gaspadoje“.

Jungtvių apeigos, atliekamos baþnyėioje. Jos visur ir visada tokios pat ir apie jas kiekvienas gerai pino. Vienas kuris nors iš jaunų, prieš duodant đliúbá, stengiasi, kitiems nematant, atsargiai priklaupiti ant antrojo rúbų krađto; jei tai pasiseka padaryti, gali tikėtis kad susituokęs gerai sugyvensi. Vestuvių dalyviai ir kiti į baþnyėią susirinkę pađaliniai þmonės þiuri, kaip þvakės dega: jei

(Nukelta iš 22 p.)

Vidos ir Vinco Stankūnų šeimaitėkoje sodyboje (Dialiuš rajonas). Danutės Mukienės nuotrauka

(Atkelta iš 21 p.)

šviesiai – jaunieji laimingai ir ilgai gyvens, jei tamsiai – gyvens blogai ir trumpą amžių turės, jei mirksi – sirguliuos arba nesugyvens, katro pusėj švakės šviesiau dega, to bus viršus gyvenime ir tasai ilgiau gyvens; jei švakės ramiai dega – gražiai sugyvens. Katro pusėj švakė bedegdama užgasta, tasai greitai mirs ir pirma antrojo. Jei pirmiau padėtoji vesti mergina visą „parėtkininkų“ ir paties jaunojo akivaizdą vėpiuojant šilumą ar einant „parėtkai“ šilumą ant kelio pameta baltą skarelę ar nosinę, penklas, kad susijungtų jaunavedžiai visą gyvenimą nesugyvens.

Del jaunųjų tolimesnio gyvenimo laimės štai kas dar kalbama.

Senosios moterys jaunajai patardavo šikyti šilumą apatinėje rūbo kišenėje Dievo Kūno šventėje šventintose rūbų, joms nepasidėti net atsiguliant ir laikyti prie savęs visą vestuvio laiką, kad joms būrovai „nepadyvytų“, nepajuoktų. Norint nuo to paties apsisaugoti jaunajai, nuvėpiavus šilumą, prieš išlipant iš vėpimo ir kitiems nematant, reikia perpegnoti šilumą (geriausiai tai atlieka jaunoji, ranką paslėpusi po skara). Be to seniesnieji tvirtai tikėdavo, kad jauniems ne tik vestuviniškai, bet ir šilumą būrovai mesdavo šviesius burtus, todėl iki šilumos pabaigos arba ir iki pasibaigiant vestuvėms jaunoji dažniausiai būdavo apsikaitusi šviesiais šventenybėmis.

Būrovioje pasibaigus apeigoms visi grįžta šilumą „gaspadą“ visada

tokia tvarka: piršlys eina visą priekyje, po jo poromis – jaunavedžiai ir kiti. Išėjusiuosius iš būrovios pasitinka muzikantai ir užgroja maršą. „Gaspadoj“ vainiksegė pasibūvuoja su jaunąja, o jaunasis – su vainiksegiu. Seniau grūpsiams jaunavedžiams „gaspadoj“ vainiksegiai nuimdavo šventuosius vainikus ir joms vieton prisegdavo tokius pat nešventintus, kuriuos nusisegdavo tik po visą vestuvio apeigą. Kad vainikais ilgiau išbūtų nenuvytę, juos apipurkė degline. Šventintuosius būrovioje vainikus susituokusieji labai gerbdavo ir laikydavo dėputėse iki mirties. Dabar joms tiek nebe gerbia – juos būna prisisegę visą „parėtkos“ dieną, kiti net ir iki vestuvio pabaigos.

Kartais jaunieji, atvėpiuodami šilumą, pasiima užkandžių, kuriuos grūps iš būrovios, prieš išvėpiuodami namo, „gaspadoj“ suvalgo. „Gaspadoje“ nebepersirengia kitais rūbais, kartais ten kiek pažoka, bet šilumą nebeturi laiko nubėgti – rūpi neatsilikti nuo kitų, kad nereiktų grįžti be kompanijos. Šėdant šilumą, pasigirsta šurmuly: muzikantai groja, „parėtkininkai“ šėdau, kai kur išlydėdami „parėtkininkus“, varpininkai net ir varpais skambina.

Iš miestelio „parėtkininkai“ grįžta tokia pat tvarka, kaip ir iš namo išvėpiuojant. Tik jaunavedžiai dabar vėpiuoja abu kartu, viename vėpime. Muzikantai, gaspadoj kiek ilgiau užsibūna ir groja kol „parėtkininkai“ išvėpiuoja iki priemiesėio. Po to ir jie prisiveja grūptančiuosius ir, vėpiuodami jiems iš paskos, sustodami beveik ant kiekvieno kalnelio, groja. Netoli namo jie šėtiso visą priekyje, nes nori su muzika priimti visus šilumą grūptančius „parėtkininkus“, taip, kaip priėmė juos miestely, atvykus šilumą „gaspadą“, t. y. sugroti maršą.

Parvėpiavus namo, piršliui kaip ir nebelieka ką veikti, nes svarbiausia joms pareiga yra vestuvio metu rūpintis daugiausia paėiomis jungtuvio apeigomis. Grūpsioje pasitikti išėina namuose likę tėvai, maršalka ir kai kurie namiškiai. Tėvai, o jei jie yra mirę, tai vyresnė sesuo ar brolis, patiesia ant šėmės kilimą, ant joms pastato apdengtą staliuką, ant kurio būna krypuokas, duonos lėkštė ir vyno butelis. Prie to staliuko priimi parvykę susituokę jaunavedžiai. Jie priklaupę paragauja duonos su druska ir išgeria po stiklą vyno ar degtinės. Seniau vietoje vyno ar degtinės duodavo išgerti po klukšną vandens jaunavedžiams. Po to jaunavedžiai pabuėiuodavo krypių, tėvams rankas, o jaunasis kai kuriose apylinkėse motinai net pinigų duodavo. Daugelyje vietų dabartinais laikais nebestatomas staliukas, išėjęs vienas kuris nors iš tėvų paduoda stovintiems jaunavedžiams ant lėkštės padėtos duonos su druska ir pusę stikluo vyno. Jaunavedžiai savo ruožtu pasveikina sutikusį pabuėiuodami jam ranką.

Po sutikimo eina pat maršalka pasako trumpą prakalbą, bet dažniausiai joms savo šėdą pasako pirm visą ko. Tik tada visi parėtkininkai šėina šilumą vidų paskui jaunuosius. Tuoj duodami „parėtkos pyragai“, t. y. ant stalo padedami „parėtkininkai“ iš namo atsivepti valgiai. Kadangi tuo metu troboj yra ir pašalinio asmens, atėjusio paėiopoti, pavyzdžiui, kaimynų bernų, pusbernių, mergių, tai maršalka, sukinėdamasis ir dairydams tarp „parėtkininkų“, juos perspėdamas šė taip dainuoja:

Kas vestuvio rūbų neturės.

Tas toj svodboj nesėdės –

Mes tš visi mušim, pešim,

Nupempijš laukan mesim.

O mes gersim valgysim,

O pavalgš laigysim.

Grąpus iš bažnyčios, namiškės baigia vainikais papuošti stalus ir paruošti valgius. Prie staltiesės pakraščiu aplink visą stalą prisiuvinėja rūtų puokštėles (atstumas tarp jų – ne didesnis kaip sprindis), rūtomis apvainikuoja babbas, rūtų vainikėlius užmauna ant butelių kaklų ir stiklinių kotų; rūtų žakelių uždėda ant sviestinėse sudėto svesto. Pinoma, taip vainikuoja vasaros, rudens ir žiemos metu, kai daugiausia rūtų.

Kiekvienas „parėtkininkas“ atsisėda ten, kur yra padėti jo namiškės atsinešti valgiai. Stalo gale, jaunosios dešinėje, atsisėda jaunasis, šalia jaunosios – vainiksegė, o greta jaunojo – vainiksegis. Arčiau jaunojo šitaiso garbingiausieji svečiai, toliau – likusieji. Visai prie stalo nesėda jaunosios tėvai ir maržalka, o dabartiniiais laikais – jo pareigas atliekantis pirėlys. Jie daug nevalgo, o tik kitus ragina valgyti, užveda kalbas, juokauja, stengiasi kiek galėdami svečiams patarnauti.

Ant „parėtkos“ stalo būna prikrauta visokių valgių: tortų, babbų, saldųjų pyragaičių, keptų parėdiukų, būsų, gaidžių, kumpių, varškės, sūrų, sviesto, lėdrynai degtinės, alaus, vyno, konjako ir kitokių vaišių. Susėdę už stalo jaunavedžiai turi visiems matant pasibuėiuoti. Jei nepasibuėiuoja, pirėlys su kitais „parėtkininkais“ šaukia: „Deginė karti, degtinė karti – negalima gerti!“ Pasibuėiavus visi kiti išgeria ir skaninasi – degtinė jau esanti saldi. Valgydami visi atsistoja ir pakaitomis su muzikantais jauniesiems užtraukia ilgiausią metą (vienas dainuoja vieną punktą, antri – kitą), dainuoja taip, kad net troba plyšta nuo skambesio. Po to vėl visi toliau valgo – vieni kitus vaišina savais valgiais, o ypač gerimais; taip kad stiklinė vienas po kito eina aplink stalą. Jei pasitaiko gerų dainininkų, valgant padainuojama gana daug įvairių vestuvinė dainų. Tarp kitų dainuoja ir šia:

Margi dvarai, margi dvarai,
Deimanto langeliai.
Augo sode žali lapai,
Raudonos uogelės.
Ten vaikėdžio uliavojo
Snatlyvos panelės
Po rūtelio darželė,
Po žalia sodelė.

– Labas rytas, paniulaite!
Aš pirmasis pas tave.
Jei už manęs netekėsi,
Geresnio negausi.

Pavasaris. Danutės Mukienės nuotrauka

Labas rytas, paniulaite!
Dėl ko nieko nesakai?
Dievas davė turtelį –
Gali būti mano.

– Valia būti, valia eiti,
Kad motužė leistų.
Motuželės pažadeta,
Esu kaip parduota.

– Oi, sakale, sakalėli,
Tu aukštai lakioji,
Bene mano panelės
Naujienas nežioji?

– Aš išgirdau naujienelę,
Nelabai patiežnė:
Sakė, tamstos panelė
Ant žiūbo vapiuojant.

– Tevapiuoja, telekie,
Tegu Dievas paded,
Sukinkykit bėrus žirgus,
Ir aš pats vapiuosiu.

Kad išėdau š kariatą,
Karieta lingavo,
Kad vapiavau per vejelę,
Vejelė žaliavo.
Kad antmynė akmenėlė,
Kibirkštys lakiojo.
Ir išvydau bažnytėlę,
Mūro mūravotė.
Tebėr mano panelė
Nesuvinėjavota.

Ein panelė per bažnyčią,
Ponus sveikindama,

Ir jau mano žirdis plyšta,
Ant jos veizėdama.
Žirdis plyšta, rankas gniaučiau,
Negaliu veizėti.

Ein panelė per bažnyčią,
Keliu priklaupdama,
Žilkos kуска, aukso žiedu,
Levendrų vainiku.

– Eik, panele, eik, jaunoji!
O kas perkalbėjo:
Ar pirėlielai, ar vėdlielai,
Ar sveti žalelė?

– Nei pirėlielai, nei vėdlielai,
Nei sveti žalelė –
Man patiko jauns bernelis
Ir škaistus veidelis.

Seniau „parėtkos“ pyragai būdavo kito- niški – ant „parėtkos“ stalo sudėdavo są- malinius grikinų ar kvietinių miltų pyragus, kepsnius (pvz., keptas būsias, gaidžius, par- čiukus ir kt.), keptus kumpius, sūrą, sviestą. Kiekvienas š vestuves atsiveždavo ke- turkampius, geriaus didumo butelius deg- tinės. Lėkžėis, peiliu, žakuėis nebūdavo. Valgydavo kiekviena šeima iš vieno jai pa- dėto dubens, kuriame tilpdavo visi atsivep- tieji valgiai. Kiekvienam šeimos žmogui maržalka, atplovęs mėsos gabalą, dėdavo š mažus molinius dubenėlius. Jis būdavo per- pečius persirižęs jaunosios duotą rank- žluostą, š kurį nusižluostydavo nuo pirėtų var- vanėlius taukus, nes viena ranka jis prilai- ky-

(Nukelta š 24 p.)

(Atkelta iš 23 p.)

davo mėsa, o antrąją ją pjaustydavo. Be to, jis ragindavo visus valgyti ir gerti. Per „parėtkos pyragus“ jam nepakakdavo nė dviejų rankūluosėių. Visi valgydavo mėsa (iš dubenėlių imdavo ją pirštais), gerdavo degtinę ir plempdavo alė. Pietūs užtrukdavo apie 3 valandas. Vyrai gerdavo, dainuodavo, būčiuodavosi, su žmonomis gluosniuodavosi kol pasigerdavo.

Per pietus griepikas smuiku ėirėkindavo, taėiau nebūdavo girdėti, kad kas nors per vestuves susibartė ar susimuėtė. Po pietė kiekviena ėeima, surinkusi savo valgiė likėius, juos ė ryėulėlius susiriėdavo.

Po „parėtkos pyragė“ specialiai ė vestuves pakviestas juokdarys, dāpniausiai ciniėko pobėdpio, juokais pradėdavo linksminti susirinkusiuosius. Tas juokdarys galėdavo kalbėti visa, kas jam „ant lieėuvio galo atėdavo“, ko kita proga jis nesakydavo. Pavyzdpio, visė pajuokiamai merginai jis pasakydavo: „Ėe, tau, pana, vainikā! Tavo rėtas kalė apterėė“. Davatkas taip pajuokdavo: „Kad davatkā vinėėavojo, katinas lojo, ėuo gėdojo“, arba: „Kad davatkā vinėėavojo, viso miesto ėunys lojo“. Pajuokdamas tingines merginas, kurioms nesvarbu kraiti kloti, kitė padedamas ėtaip updainuoja:

Skuode kuode kuodelis,
O Kaune ratelis,

Mintaujoj nytelės,
Grednuos ėautuvėlis.

Dveji treji meteliai,
Kai drobėlė audpio.
Tarp nyteliė, riestuvėlio
Āpuolėliai dygo,
Tarp skieteliė, pakojėliė
Dobilėliai pėlė.

– Praėom, praėom, jauns berneli,
Āpuolėliė kirsti!
Atsiveski juodbėrėla
Dobilams nuėsti!
Pati pana drajetuota,
Skrynja kaip iėėluota.

– Ar to vaikio ėia neliko,
Kur kitoms skirai beliko, –
Eisiu ir up pliko.
– Oi, tu, sese, kuo tu dėses,
Kad marėkinio neturėsi?
O kā tu darysi?

– Tylėk, durne, kā tu kalbi,
Kad tu neiėmanai!
Turiu tris kvartukus.
O ko tu benori?
Āė iė vieno kvartukėlio
Marėkinius pasiėsiu,
Iė antrojo kvartukėlio
Vyrui kelnes pataisysiu,

O iė treėiojo kvartukėlio
Āė pati dėvesiu.

– Oi, tu, sese, kuo tu dėses,
Kad patalė neturėsi?...
O kur tu gulėsi?

– Tylėk, durne, kā tu kalbi,
Kad tu neiėmanai!
Turiu tris maiėelius.
O ko tu benori?
Vienu maiėu apsiklosiu,
Antrā pasiklosiu,
O tretājā maiėelā
Po galvelės padėsiu.

– Oi, tu, sese, kuo tu dėses.
Kad uptrino neturėsi? –
Juodo neiėsrėbsi.

– Tylėk, durne, kā tu kalbi, Kad tu neiėmanai!
Barkėėius rausiu, lėgerkas smauksiu,
Geguėpio puodā priraugsiu,
Kol bulviė prilauksiu,
Tuokart bėsiu ponia.

Juokdariui visus, prijukinus tiek, kad jau daugiau nebereikia, prasideda ėaidimai, ėokiai, o juos pertraukia dainos. Senesniais laikais jaunoji iki jungtuvio (per pintuves) dar ėiek tiek ėokdavo, bet po jungtuvio dau-

Vidos ir Vinco Stankūno ėemaltėkoje sodyboje (Ėiaulio rajonas).
Danutės Mukienės nuotrauka

guma jaunamarėiø visai nebeðokdavo. Susitikusios kaimynės, senesniosios viena kitos klausinėdavo: „Na, jaunoji ar ðoko per vestuves? Ar linksma buvo?“ – ir baigdavo pasikalbėjimą priepodpiu: „Kuri iðtekėdama ðoka, ta verkdama gyvena, kuri verkdama iðteka, ta dainuodama gyvena“.

Pats mėgiamiausias ðokis būdavo „pirðlys“. Tuo ðoku pradėdavo visus kitus ðokius ðokti ir ðokdavo vestuvėse, kiekvienai progai pasitaikius, vyrai ir moterys kartu. Moterys vestuvėse daugiau ðoko þaidimus. Nuo degtinės ir alaus apkauðė vyrai dainuodavo talaluðkas, loðdavo kortomis. Moteriðkos nenustigdavo vietoj ir daþnai þaisdavo vienos, be vyrø. Senoviniai ðokiai dabartinėse vestuvėse vadinami ne ðokiais, o þaidimais. Dabartiniais laikais juos þaidþia ir vyrai, ir moterys. Vaikai turi savo atskirus þaidimus. Senesniaisø laikais vestuvėse vienus ðokius ðokdavo tik vyrai, kitus – tik moterys arba tik vaikai, būdavo, kuriuos ðokdavo vyrai ir moterys kartu.

Vieni vyrai ðokdavo „biekà“, „kazokà“, „prisiaduðkà“. Moterys – „mieþelà“, „lenciugėlã“, „blezdingėlã“, „kepurinskã“, „aguonėlã“, „þyds degė degutà“, „skruzdėlã“, „kadagã“. Bendri vyrø ir moterø ðokiai buvo „avietėlė“, „paduðeėkas“, „vilko uodega“, „þilvitis“, „trinken“, „ko tu tici gailti“, ðoka bajoras su muþike“.

Tikrojo ðokiø (ne þaidimø), ðokdamø per vestuves, nebuvo daug. Ið jã populiariausi buvo ðie: „Jankelis“, „suktinis“, „valsas“, „polka“, „kadrilius“.

Taigi „parėtkininkai“, juokdario prilinkminti, pradėda ðokti, pirmiausia – „pirðlã“.

Vienas, uþpirkæs muzikantus, pasitraukæs à aslos vidurã kėdė, atsisėda ant jos. Vienas ið pasieniais sustojusio „parėtkininkø“ iðeina poros sėdinėjam „pripirðti“. Ant kėdės sėdintysis turi parodydamas visà savo sàmojã, juokingais þodþiais ir àvairiais gestais (nususukæs kiton pusėn) „iðbrokyti“ perðamajã, o jei jã priima, rankomis suploti. Taip pat sau porã – vyrã ir moteriðkã – pasirenka ir tas, kuris pirmajam porã padėjo iðsirinkti. Pripirðus jis atsikelia nuo kėdės ir praðo visus eiti ðokti, sakydamas: „Visi à vestuves, à vestuves!“. Kėdė paðaliniam patraukus à kampã ir „supirðtiesiems“ pradėjus ðokti, visi norintieji susiranda sau porã ir ðoka. Kiek paðokus à tã paėiã kėdėn sėdasi anksėiau „pripirðtoji“ ir renkasi ið pirmiau kėdėj sėdėjusiojo atvedamø „perðamøjø“ sau naujã porã. Ðokis tæsiasi tol, kol visiems „pripirðamos“ poros. Jei vestuvininkø daug, tai padedamos dvi kė-

Vidos ir Vinco Stankunø þemaitiðkoje sodyboje (Þiauliø rajonas). Danutės Mukienės nuotrauka

dės ir vienu metu pradėda ðokti dvi pirmosios poros. Dabar atsisėdusieji à kėdė stengiasi greičiau iðsirinkti ðokėjã, kad ðokis per ilgai neuþsitastø. Daþniausiai, pradėdant ðokius, „pirðlã“ uþperka pirðlys.

Po „pirðlio“ ðoka kitã þaidimã., pvz., „paduðeėkã“. Jis ðokamas taip:

Sustoja visi kambary ratu. Vidurin æeina du vyrai ar dvi moterys. Åėjusieji à ratã, jei jie yra vyrai, iðsirenkasi sau à poras po moterã, o jei moterys, tai vyrus. Po to visi sustojã dainuoja:

Paduszezcka, paduszezcka,
Paduszezcka milã!
Kogo lubisz, kogo lubisz,
Tego i calujesz.

Baigus dainuoti, muzikantai uþgriėpia ir rato vidury esanėios dvi poros pradėda ðokti. Po to à ratã iðeina tie, kurie skyrėsi sau porã. Priskirtieji pasilieka ir iðsirenka sau porã. Tada visi dalyviai dainuoja:

Uþ taðkelio, uþ miðkelio
Marga karėiamėlė.
Ðok mergelės vainikuotos,
Vainikai þaliavo;
Ðok berneliai pentinuoti,
Pentinai ðvytravo.

Muzikantams uþgriėpus ir kurã laikã paðokus, vėl viskas kartojasi ið pradþiø. Ðokant dainuojami trys kiti dainos posmai:

– Oi, berneli, oi, jaunasis,
Kodėl nemylėjai?
Ar ne puikiã, ar ne graþiã
Mergelã turėjai?

– Kad ir puikiã, kad ir graþiã
Mergelã turėjau –
Kad nebuvo po ðirdelės,
Todėl nemylėjau.

Þyd rùtelės, þyd ropelės
Þyd ir lelįjelės,
Þyd ir mano jaunos dienos,
Kaip darþe rùtelės.

Ðok batuoti, pentinuoti,
Ðoka ir vyþinuoti.
Plėðkit plėðas, vyþkit vyþas!
Visi drauge ðoksim.

Po to ðoka valsã ar kurã nors kitã ðokã. Nusibodus suaugusiesiems ðokti, kas nors juokø dël juokø uþperka vaikams „þvirblã“. „Þvirblã“ ne visi vaikai nori ðokti. Daugelis jø, vengdami ðio ðokio, slepiasi kambaryje.
(Nukelta à 26 p.)

Vidos ir Vinco Stankūno pemaitykoje sodyboje (Diaulio rajonas). Danutės Mukienės nuotrauka

(Atkelta iš 25 p.)

puose, bet kiti jø draugai juos sugaudo ir jie turi ðokti. Ið piemenø ampiaus iðėjusieji laiko sau negarbe ðokti „pvirbli“.

Sustojæ á virtinæ, susikibæ po du vieni kitiems á plaukus („eiupras“), vaikakai sutartinai stengiasi vieni kitiems lenkti þemyn galvas ir laibai cypiti, panaðiai, kaip kad þvirbliai ÷irðkia. Taip jiems darant, griepikai stengias prisitaikydami prie vaikø cypimo griepiti. Paskui, susikibæ poromis, visi ima suktis. Tai kartojama daug kartø.

Vainiksegæ, kaip priedð iðvaþiuodama á baþnyçiæ, taip ir dabar, kitoms mergaitems pritariant, uþdainuoja ðitokiæ dainæ:

Ðaulys spyrë á kilpelæ –
Vainikëlis lëkë á upelæ.

Bëg upelë vingurdama,
Neð vainikà linguodama.

Ir nuneðë nulingavo
Pas brolelio margà dvarà.

Ir iðejo brotirëlis
Ir paþino vainikëlá.

– Tas yr sesës vainikëlis,
Ant galvelës neðiotasis.

Oi, vainike, vainikëli,
Ko taip veikiai supelëjai?

Dël to veikiai supelëjo,
Kad su naðliu suderëjo.

Nesësk, naðly, prie ðalelës:
Nesegsiu tau vainikëlio.

Bevelyçiæ nusegusi,
Á upelæ ámetusi,
Nekaip naðliui prisegusi.

Jaunuomenei dar padainavus dainø, visi „parëtkininkai“ susodinami paprasta vestuvio tvarka prie vakarietëi patiekto stalo. Jo gale atsisëda jaunieji, ið ðalio – vainiksegiai, po jø – vëdliai ir kiti. Valgiais, be minëtøjø „parëtkos pyragø“, rūpinasi jaunosios tøvai (jie juos ir finansuoja). „Parëtkos pyragai“, kai kuriø vadinami vestuvio pyragais. Jie nuo kitø vaiðiø skiriasi tuo, kad neduodama kepsniø, o tik á gabalus supiaustyta mësà, prariektos, babkos ir pyragai. Ðios vaiðës kartais esti blogesnës kokybës, ant babkø tortø nebūna kartais uþraðyto þodþio – „Laimingø vestuvio“, „Linksmø vestuvio“ ir t. t. Per vakarienæ visø rüðiø gërimai at stalo – taip pat tøvø pirkti. Jø duoda iki valiai.

Vakarienës metu gerdami ðitai dainuoja:

Vorielkële, tu, pilkoji,
Per tris trúbas varytoji,
Tu surdotø iðvilktoja
Kiðeniø pakratytoja.

Kada pilvå gumbai varsto,
.....
Iðgydyk tu mus diandienå,
Nelik serganëio në vieno!

O kai pradëjo gydyti,
Nuo galvos plaukus varyti, –
Kurie liko ant pakauðio
Ir tie patys pasiðiaudë.

Muzikantai kartu su kitais vestuvininkais nevalgo. Jie sėda prie stalo kai kiti vestuvių dalyviai nuo stalo pakyla. Vestuvininkams valgant jie turi griepti.

Dišos dienos valgiai nėra sudėtingesni už aukščiau suminėtus. Valgiai ir stalą patiekiami kas 3 valandas.

Suradusios progą, moteriškos vienos dėka „blezdingėla“.

Tasai įaidimas yra toks:

Dešios moterys sustoja po porą. Kiekviena iš jų rankose turi aštriai pisiau perlenktą škepetaitę. Moterys paima už vieną škepetaitės kraštą ir dainuoja:

Blezdingėle, tu lakioji
Paplatais, paplatais.
Bėg berneliai prie mergelių
Paslaptais, paslaptais.

Kiekviena pora po vieną kartą padainuoja šią posmelį. Tada pradeda griepti muzikantai. Visos trys poros dėka, landydamos pro grandinės tarpus.

Po to jos įaidžia „aguonėlę“. Būrys moteriškų (o dabar ir vyrų) sustojusios dainuoja:

Ar tu, karolėli,
Margasis paukštelėli.
Ar tu girdėjai,
Kaip aguonos sėja,
Aguonėles sėja? –
Dišai ir titaip
Aguonėles sėja.

Paskutines dvi eilutes dainuodamos dėkėjos rodo rankomis, kaip aguonėles sėja.

Kiekvieną posmą pabaigusios dainuoti ir muzikantams pradėjus griepti, moterys dėka susikibusios po dvi.

Ar tu, karolėli,
Margasis paukštelėli,
Ar tu girdėjai,
Kaip aguonos dygsta,
Aguonėlės dygsta? –
Dišai ir titaip
Aguonėlės dygsta.

Kiekvieną tolesnį posmą baigdamos įaidžia „dišai ir titaip“, dėkanėšios rodo kartu, paėšios sklaidydamos rankas, sudėdamos delnus ir vidų, ir dalis, įemyn, aukštytyn, taip, kaip aguonėlės auga, įydi, kaip jas laisto, ravi, rauna, mala, valgo.

Kitas moteriškų mėgiamas dėkis buvo ir

tebėra „kepurinkis“.

Dišs dėkis atliekamas be dainų. Dešios moterys, apsimovusios vyrų kepurėmis, sustoja ir tris gretas. Visos kartu gretose, nusimdamos (pakeldamos) kepurės, viena kitai nusilenkia. Paskui antroji greta tokiu pat būdu sveikinasi su pirmąja, esančia greta, ir, aplink apsisukusi, – su trečiąja. Po to dėka viena su kita susipindamos. Sveikinantis moteriškoms, muzikantai lengvai griežia, dėkant – smarkiai.

„Avietėlę“ dėkdami visi sustoja ir ratą, kartais susikimba rankomis ir dainuoja:

Tupėdama ant dėkelės,
Kukavo, kukavo,
Mūsų vargus, savo vargus
Rokavo, rokavo.

Avietėlė dalia kelio
Įydėjo, įydėjo.
Gegužėlė medžio dėkoj
Tupėjo, tupėjo.

Baigus dainuoti muzikantai užgriežia. Dėkių vedėjas, greitai pagriebęs panelę, išeina dėkti. Jis kojomis trypia, lenda pro kitas poras, kurios pakelia rankas. Kitos dėkėjos poros seka paskui vedėją. Taip supinamas lyg ir koks „lenciūgas“.

Dar dėka „kadrilių“, „polką“. Vyrų vieni – „bišką“. Nusibodus dėkti ir dėkėjams pavargus, užleidžiama vieta vaikams – jie pradeda dėkti „šilvitą“. Ši dėka užperka kuris nors iš vyresniųjų.

„Šilvitą“ dėkamas taip:

Visiems vaikams sustojus ir ratą, kiti du išeina ir rato vidurį. Stovėdami visi sutartinai dainuoja:

Pasėjau linelius,
Geltonus grūdėlius.
Šilviti, tūta,
Šilvitėli, tūta!

Vidury esantys du vaikai susikabina rankomis (vienas dėšine, antras kaire) ir trypdami bėga aplink ratą stovinėjus dėkėjus ir dainuoja:

Oi, šilviti, tūta, tūta,
Šilvitėli, tūta!

Bėgantysis aplink paleidžia savo draugą, bėgantį arėšiau centro. Paleistasis atsisoja ir grandinę. Likusysis tuoj pagriebia kitą dėkėją iš grandinės ir vėl, dainuodami tą

patį, ką ir pirmiau, bėga ratu, kol, kiek sudainavus, arėšiau vidurio stovintysis paleidžiamas, ir t. t.

Senesnieji vyrai kortomis lošia „kiksą“, „vepimą“, „įydą“, „melagą“, „netiką“, „kiaulę“, „dėšką“, „pusdėšką“; „tūkstantą“ ir kt. Jaunuomenė dainuoja tokias dainas:

Apvynėli įaliasai,
Puronėli grašusai,
Tave sode sodino,
Mane sodoj augino,
Tave tvoroms aptverė,
Mane kalboms apkėlė.

Apvynėli įaliasai,
Puronėli grašusai,
Tau spurganos ant varpsties,
Man vainikas ant galvos,
Tave aluty padarė,
Mane ant dėliubo apdarė.

Išgers mieles ir karėšias,
Išves mane ir marėšias.
Tave pylė ir užbona,
Mane vėpė ir tą sodą.
Tau putelės nutiškio,
Man veidelis išblyškio.

– Rūtėli įaliasai,
Ko taip nuvytai?
Dar nematei nei dalnelės,
Nei išaurės vėjelio.
Kad tu pamatysi,
Kaip tu bepavysiš?

Pašals tavo įali lapai,
Geltoni įiedeliai. –
– Mergele, jaunoji
Ko liūdna vaikšėioji?
Dar nematei to pulkelio,
Nei jauno bernelio.

Kai tu pamatysi,
Kaip tu benuliūsi?
Išvėd tave tas pulkelis
Ir sveičia dėalelę.
Svetimaj dėalelėj
Svetimi įmonelės –
Neatiksi ten kalbėti,
Nei darbelio dirbti.

– Turiu sidabrėlio –
Dirbdinsiu tittelą,

(Nukelta ir 28 p.)

Vidos ir Vinco Stankūno ėmaitiūkoje sodyboje (Dialiuo rajonas). Danutės Mukienės nuotrauka

(Atkelta iš 27 p.)

Kad pareičiau, kad sugrąpėiau
Pas savo motuđā.
– Mergele, jaunoji,
Nepūstyk skarbelio –
Nepareisi, nebsugrāđi
Pas savo motuđā.

Kad ir bepareisi,
Bet ilgai nebūsi –
Uđ stalelio pasėdėsi,
Vieđnele vieđėsi.

Po visų pasilinksminimų, iki antrąjį gaidžių, ginėjamosi dėl jaunųjų sugultuvio apeigų. Pirmniausiai tam pasipriešina marđalka, nes nuo seno ėmaitiuose yra tradicija, kad jaunieji jaunosios pusėj pirmā vakarā po ūliūbo nedaro sugultuvio apeigų, o jei daro, tai labai retai. Jaunojo motina reikalaudama āsako marđalkai, vykstanėiam ā parėtkā: „Piūrėk man, nesuguldyk jaunųj! Parvep̄k man marėiā su vainiku!“. Kaimynai irgi ādomaujāsi, ar jaunājā su vainiku, ar be vainiko parvėduoja. Tai gi, ne tik marđalka grieptai up̄kerta sakydamas: „Ađ turiu parvepti martelā su vainiku motinai pasidp̄iaugti“, bet ir pirđlys labai spiriasi ir nenori jaunųj sugultuvio iš vakaro, nes, po sugultuvio rytmetį pirđlys turi būti kariamas, dėl to jam paėiam nesmagu grāpti su jaunavedp̄iais pakartam. Pirđlio ko-

rimas priėđ sugultuves yra neteisėtas ir bereikđmis. Antra, kariant pirđliui reikia išsipirkti – t. y. jam tas kainuoja.

Lauktuvininkai turi kuo pasidp̄iaugti, pamatā jaunājā su ūliūbinu vainiku ant galvos ir vestuvio rūbais apsirėd̄p̄iusiā.

Kadangi jaunosios pusėj sugultuvės nedaromos, tai jaunasis atsigula su vainikėgiu, o jaunoji – su vainikėsege.

Po antrųjį gaidžių artimesnieji išvyksta namo, o rytmetį vėl susirenka. Iš toliau atvykā vestuvininkai nakvoja pas jaunosios tėvus. Tuo ir baigiasi „parėtkos“ arba pirmoji vestuvio diena.

ANTROJI VESTUVIO DIENA

Rytmetį, apie 8–9 valandā sukyla vestuvininkai. Muzikantai stengiasi pabusti anksėiau up̄ visus, nes nori kiekvienā tebemiegantā pabudinti. Up̄ tai jie gauna iš jaunosios pirđtines, o iš kitų vestuvininkų – pinigų. Tuo tarpu grāpta (pėsti ar vāpiuoti) naktį po savo namus pailsėti išsiskirstā vestuvininkai. Kiekvienā iš jų ateinant, išėjā ā „gonkas“ ar net ā kiemā marđu pasitinka muzikantai. Jei muzikantai nespėja pirma kitų atsikelti, arba, jei vienus prikeliant, kiti patys, be muzikantų, atsikelia, tai pastarusius muzikantai su muzika pasitinka pirmā kartā āinant tā rytmetā ā trobos vidų.

Đā rytā atvyksta ir tokie vestuvininkai, kurie „parėtkoj“ visai nebuvo. Jie atsivepa „vestuvio pyragus“, kurie skiriasi nuo „parėtkos pyragų“ tuo, kad yra paprastesni ir jų nebededama atskirai kiekvienam atsivepusiajam ant stalo. Juos padeda kartu su jaunosios tėvų suruođtais valgiais, likusiais nuo „parėtkos“.

Pusryėiai dāpniausiai valgomi paskubomis. Up̄kandus ir išgėrus po keletā stiklinio arbatos (seniau – kaitinto alaus) bei degtinės kiek, dalis vestuvininkų, daugiausia jaunieji, judresnieji, rengias eiti ā „zakucijā“ (egzakucijā). Ā „zakucijā“ eina nemažas vestuvininkų būrys – vyriai ir moterys. Jie pasiima 2–3 arba beveik visus muzikantus. Prie artimųjų kaimynų, ypaė tų, su kuriais norima gerųj kaimynstėj gyventi, eina kartais ir patys jaunieji. „Zakucininkai“ prie artimųjų eina pėsti, prie tolimųjų vāpiuoja. Prie pirmųjų einama mađdaug iki priedp̄ieėių (10–11 val. ryte.), prie antrųjų vāpiuoja jau grāpus nuo artimųjų kaimynų. „Zakucininkų“ pareiga yra paraginus ā vestuves pasiimti kviestuosius vestuvininkus, jei die nustatytu laiku neatvyksta. Stengiamasi visus up̄klupti iš nejušlių (netyėia), kad kas nors nepasislėptų. Jei atsiranda nenorinėių vykti, juos išsiveda arba išsivepa be jokio išsikalbinėjimo. Jei kurie nors kaimynai daug nesiprieđina ir atvykusiesiems dar padeda jiems up̄kandp̄iu, gėrimų, tada patys „zakucininkai“ atgal neskuba grāpti: pasivalgo, pageria ir tada vieni vykstantiesiems padeda apsirėngti (vyrai – vyrams, moterys – moterims). Kiti tuo tarpu muzikantams grieptai ųoka, dar kiti, pasinaudodami kilusiu sambrūzdpiu, namiųkiams nematant, pagriebia ir ā anėius, kiđenes, po skvernais sukida, moterys ā ryđius, po kuskomis, vėpimuose paslepia visokius surastus daiktus, pvz., skepetaites, pirđtines, ropanėius, knygutes, rankųluosėius, kođtuvius, peilius, ųakutes, stiklines, kirvius, menturius, sūrio gabalus ir kt. Juos nuvėpus ā vestuves, vienas iškalbingesnėjų „zakucininkų“, traukdamas po vienā iš ryđulio, deda ant stalo, sakydamas jaunajai, o jei jos nėra, tai kitiems vestuvininkams: „Đtai: skepetaitė – jaunajai galvai apsigaubti, pirđtinės – rankoms apsimauti, ropanėius – poteriams kalbėti, knygos – bāpnyėioj melstis, kođtuvis – mazgotėi, peilis – mėsai ėimynai papjaustyti, ųakutė – paduoti, kirvis – mėsai kapoti, o vyrai – međp̄iams kirsti, stiklinė – atsigerti, menturis – kođei virti, rankųluostis – jaunajai ādaroms nusiđluostyti ir t. t.“ Jaunoji, tai girdėdama, ne

kartą net apsiwerkia. Bet visus tuos daiktus pagaliau virėjos grąbina jø savininkams.

„Zakucija“ atliekama abiejose pusėse – jaunojo ir jaunosios namuose. Į „zakuciją“ iðvykus, namuose vestuvininkø pasilieka nedaug – tik seniai, suaugusieji ir vaikai, keli muzikantai, kurie, reikalui esant, pagriepia smuikais ar armonikomis, kaip kad būna ir per kitas vestuviø apeigas, kai trúbomis groti muzikantai pavargsta. Namuose likusieji retai kda ðoka ar þaidþia, nes laukia „zakucininkø“, kuriuos parvykstanèius, senu papratimu, patys „zakucijoje“ dalyvavusieji muzikantai, nuo pusiaukelės iðeidami į prieká, namuose marðu priima.

Visiems vestuvininkams sugrãpus, iki pat pietø jaunosios namuose būna didelis sambrúzdís: ðeimininkės, virėjos, pirðlio raginamos, skuba rengti pietus, o iki pietø, kaip esu minėjæs, jos neða ir neða valgius ant stalø beveik nesustodamos; vestuvininkams rūpi ðokiai, þaidimai, kiti pasilinksminimais. Jie þino, kad greit bus pietūs ir jaunøjø iðvedlavimas. Moteriðkos linksmindamos þaidþia „lenciugėlá“. Já ðoka keturias. Muzikantams negriepiant moteriðkos dainuoja:

Ðokit, panos, „lenciugėlá“,
Nepameskit kvartukėliø!
Pastovėkit jús eia trys,
Kol ketvirtoji sugrãð!

Ðokit, panos, kad ir basos!
Eia ne purvai, eia ne rasos!
Pastovėkit jús eia trys,
Kol ketvirtoji sugrãð!

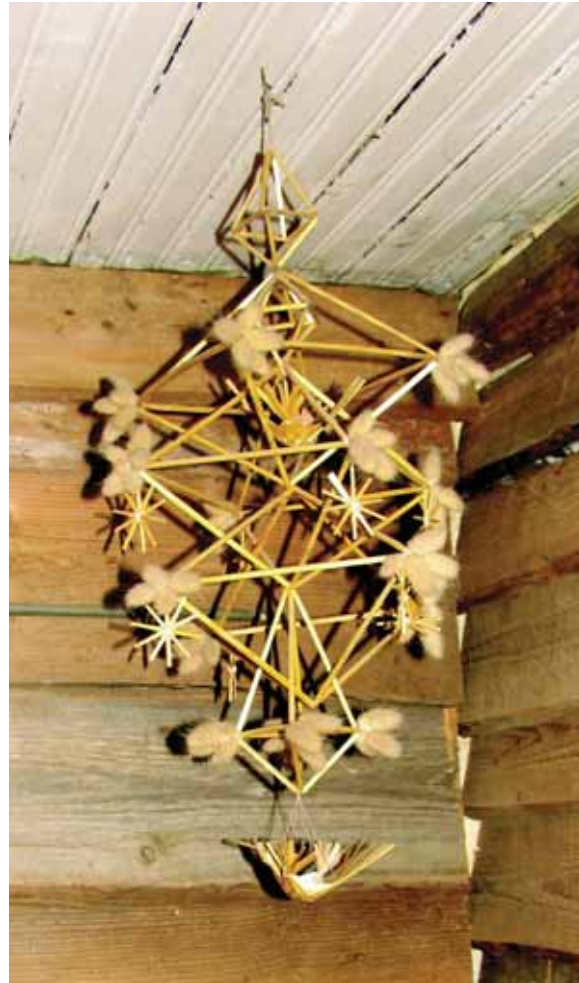
Ðokit, panos, vainikuotos!
Paskui búsit kaip parduotos.
Pastovėkit jús eia trys,
Kol ketvirtoji sugrãð!

Pabaigus dainuoti kiekvienà posmà, muzikantai uþgriepia, o ðokėjos pina „lenciugėlá“: dvi stojas vidury aslos, antros dvi – ðone. Viena, ið vidurio iðėjusi, ima deðine ranka ðone stovinèià o kairiàjà – vidurinià, ir susikibusios ðoka aplink. Apsisukus keletà kartø, ta, kuri buvo vidury, lieka ðone, o ðoninë – vidury. Dabar stovinèioji vidury ima taip pat uþ rankos kraðtutinæ ir eina aplink, o viena ðoninë ir antra vidurinė ilsis, kol baigs ðokti ðokanèiosios savo eilæ. Taip þaidþiama, kol pavargstama.

Vyrai ir moterys kartu þaidþia „vilko uodegà“. Per ðà þaidimà vestuvininkai dainuoja:

Meðka Andriejus,
Vilkas Baltramiejus,
Ðarka Katruðe,
Varna Onuðe.
Kas tos dainos nemokės,
Vilko uodegà apsulpės. (2 k.)

Baigæ dainuoti ir muzikantams pradėjus griepiti, þaidėjai bėga ið vieno kambario į kità ratu, sudarydami ilgà eilæ, kurios vienam galui sugrãpus į pirmàjà kambará, antrasis galas dar tebėra kelintajame kambaryje. Pradėjus dainuoti antrà kartà, muzika nutilsta, o pradėjus griepiti þaidėjai bėga atvirkðeìa kryptimi.

Vidos ir Vinco Stankunø þemaitiðkoje sodyboje (Þiauliø rajonas). Danutės Mukienės nuotrauka

Vieniems besilinksminant kiti į meðpio virðunæ ækelia bet kurios spalvos þalumynais apvainikuotà vėliavėlæ. Tuo pagerbiama jaunoji ir visi informuojami, kad jaunoji netrukus apvais tuos namus.

Tai atlikus pradedami pietūs. Jie tà dienà prasideda vėlokai, net po pusdienio. Pietø laikà nustato pagal tai, kaip toli jaunieji bus vedluojami. Jaunasis su jaunàja ir palydovais turi parvaþiuoti sutevus, kai jau uþdegti þiburiai. Tėvai stengiasi savo dukters iðleisti-viø proga parengti kuo geresnius pietus. Pirðlys, kaip ir visada, nesėda prie stalo, bet bruzduluoja apie valganèiuosius, eia jiems patarnaudamas, eia juokus krėsdamas, ar pats save girdamasis, kad tokios puikios vestuvės esanèios jo „padarymėlis“ ir t. t. Vestuvėse tik neapsukrieti ir nesumanūs pirðliai kartu su vestuvininkais valgo, bet jiems neleidþiama sėstis garbingosiose vietose prie stalo. Todėl pirðliai, kurie jauèiasi gerai savo pareigas einà, visada valgo vėliau, kartu su muzikantais. Per ðiuos pietus pirðlys ypaè pagyvėja, nes jam tenka vadovauti iðvedlavimo apeigoms.

(Nukelta á 30 p.)

Vidos ir Vinco Stankūno pėmaitiokje sodyboje (Dėauliė rajonas). Danutės Mukienės nuotrauka

(Atkelta iš 29 p.)

Baigdami pietus, vestuvėnikai ėtaip dainuoja:

– Oi, tu, dukrele, tu, valiukėle,
Ko tu iėėjai nuo motuėėlės?
Ar nemylėjo tave tėtuėis,
Ar neėnavojo baltą motuėėlė?
– Mylėjo mane ir ėnavojo,
Per ilgus ir palydėjo.
– Oi, dukrele, tu, valiukėle,
O kà ten rasi, pakol paprasė?
Rasi uoėvelė nenulenkiama,
O uoėvelės dukrelė neprikalbama.
Kelsi rytelà neėadinama,
Kursi ugnelė neraginama.
Trauksi girneles be poilsėlio.
Nėkas tau nebsakys:
Labas ryts, mergele.
Ugnelė kursi, katilėlà kaisi,
Su aėarėlėmis burnelė prausi.
Su aėarėlėmis burnelė prausi,
À rankovėlė atsiėluostysi.

Vestuvėnikai, alė gerdami, taip dainuoja:

Mieėpelis tarė,
Dirvoj augdamas:
– Aė esu grėdas
Ir labai drėtas.

Apvynys tarė,
Sode augdamas:
– Aė esu skudrus
Ir labai gudrus.

Mieelė tarė,
Baėkoj būdama:
– Nėks juodu abu
Prieė mane vienà!

Alutà iėgers,
Apvynà iėmes,
O aė paliksiu
Ant baėkos dugno.

Aluėio nebtėks –
Mieeles iėgers.
Aė susarginsiu
Visus svetelius.

Vėdlavimas
Po pietė rengiamasi jaunosius iėleisti.
Skiriami palydovai iė jaunosios pusės (jie vadinami pasekėjais), vaėiuojantys kartu su jaunavedėiais à jaunojo pusė. Pasekėjė būtinai turi būti dvigubai tiek, kiek yra atvykusios vėdlis. Jei vėdlis yra trys, tai pasekėjė turi būti ėėdi. Vėdliams yra prie krėtinės prisegamos pailgos rūtė kvietkėlės: vedusiems – deėinėj pusėj, o nevedusiems – kairėj.

Pasekėjams prisėga tokias pat kvietkėlės ir prie savo kepuris, kad juos būtė galima atėpinti tarp pasekėjė ir iėskirti iė kitė vestuvėnikė. Pasekėjams dabar daug rūpesėio. Jie grambose po kiėenes – ėiuri, kad neupmirėtė pasiimti pistolietė, parako, jie taip pat vainikuoja, bukietuoja savo arklius.

Kà jau bekalbėti apie svoėià! Ji turi viskà susidėti, susitvarkyti, kad, atėvaėius prie jaunojo, galėtė patiekti tinkamà pietė stalà (maistà pietums sudėda svoėià, jaunoji ir vainiksegė kartu).

Vėdlavimas tėvams ir jaunajai yra visė liėdniausias laikas. Jaunoji slankioja, dafnai nuo akiė aėaras ėluostydama. Jaunuo-
menė dainuoja, ėaidėia, o jaunosios motina ėtaip uptraukia:

Dukrele mano,
Jaunoji mano,
Oi, ai, ai, nustosi vainikėlio.
Kad to nustosi,
Kità nupinsiu,
Oi, ai, ai, netėksi sesės rūteliė.
Kad ir nupinsiu,
Bet nebneėiosi,
Oi, ai, ai, valelės nebturėsi.

Reiks vėlai gulti,
Reiks anksti kelti,
Oi, ai, ai, ėeimynėlė budinti,
Kuodelà verpti,
Puodelà kaisti.
Oi, ai, ai, lopėelis linguoti
Ir vyrelis miginti.

Paskum moteriėkos ėtaip updainuoja:

Seniai nekenė manės tėtuėis,
Nė rūteliė darėlio.
– Rūteliė vietoj ne rugius sėsi,
Nearsi, neakėsi.
Oi, pasigėsi manės, tėtuėi,
Up pirmos savaitėlės,
Kai reiks samdyti,
Kai reiks maldyti
Samdininkė mergelė.
Samdininkė – vendrauninkė:
Nedirbs, kaip aė, darbo.
Per dienà arė – birėa atarė,
Bėrà ėirgà privarė.

Seniai nekenė manės motuėė,
Nė margosios skrynelės.
– Vai, pasigėsi manės, motuėė,
Up pirmos savaitėlės,
Kad tu nebrasi svirne skrynelės,
Seklyėioj audeėjėlės.